

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

UN TRIMESTRE

Dins Espanya: una pesseta.
Fora d'Espanya: dues pessetes.

Redacció i Administració

General Barceló, —1.—2.ª

PALMA DE MALLORCA

LA AURORA

Surt cada dissapte per donar ventim i altres herbes a n-es qui s'ho guany

PUNTS DE SUSCRIPCIÓ

A Manacor: Ca-Mestre Antoni Fiol Ferrer, 5.—Ca-l'amo Andreu Alcover, Plaça del Palau, 2.

A Palma: Llibreria d'En Gaspar Morey, 6.—Taller d'encuadernacions d'En Francesc Ferrer, Sta. Eulària, 25.—Llibreria Ernest Frau, Brossa.—Llibreria d'Alomar y Fontdevila Brossa.

Parla En Revenjoli. Escoltan i oiren

Perpitja

Se'n tenen ben guanyada una ets anticlericals aqueixa setmana pe'ses porcades que no se son aturats de fer contra Deu, el Bon Jesús i l'Esglesia. I llavò que hi tenen un tranc rabiós en so ferne, com si no sabessen fer altra cosa. ¡Quina gent més repropial! Vaja idò si'l-s-e donam sa mica de *perpitja*! Malevetjarem que sia carregadeta d'espicies. Ja que los ho donam, que hu pac!

I

Brams contra tota religió

N'amollen un bon ratx ets escriguedoretos de *El Rayo* dissapte passat. Endeutats porán estar des seu paperot, pocs lectors porán tenir, poca gramàtica porán sebre, pero de blasfemies, arrieses, doys i barbaritats n'amollen pe'sa mare i pe'sa fia. Se veu que les tenen de cuita i que no'n paguen patent. Idò sí, dissapte passat entaferren un articletxo contra totes ses religions, pero sobre tot contra sa Relligió Catòlica. An es seu dir sa religió es lo més xerec, lo més perdut, lo més dolent, lo més mal de tot lo mon, sa desgracia, sa calamitat més feresta que's pot dir ni pensar. Això es sa sustancia de s'articletxo: tan potenc, tan arrienc, tau carabassenc, que ni temps volem perdre en rebatre'l perque consideram que no importa.—Tots es pobles de la terra des que'l mon es mon, jo escriguedoretos del *Rayo*! tots es pobles de la terra, civilisats i senza civilisar, fins i tot es més seuvatges, tots tenen una religió o altra. Jamay s'es vist cap poble que no tenga una religió, que no crega en Deu. De manera que voltros sindicalistexos i socialistexos que vos avanau de no tenir cap religió i de no creure en Deu i que alsau es vostro bram per decantar sa gent de tota religió, demostrau ab això que no serviu per formar cap poble ni cap nació. No, no n'heu sabut formar cap may de poble. ¡Un poble, una nació sont tots fossen ateus! ¡no duraria ni una setmana! No, socialistexos i sindicalistexos, no serviu per fer pobles, sino per desferlos, per esbucarlos per ferlos fer ny.

Per lo demés, es qui volem Relligió, porem estar ben tranquils: no serán socialistexos ni sindicalistexos, no serán etzeros com es qui escriuen *El Rayo*, que mos llevin sa Relligió des mitx. Si fos una bossa ben plena de diners, o una porcella rostida, o un endiot farcit, o una postada d'ensaymades, aixi si que aviat e-hu haurien llevat tot des vent, tant es socialistes com es sindicalistes. ¡Quin esbart de terrolers, Senyor! ¡Ja n'hi ha de fam!

II

¡De grans mentiderandos!

E-hu son molt molt ets escriguedoretos de *El Rayo*, que dissapte posen un roy de mentides contra es Clero dient que es capellans «venen es batisme», ses «indulgencies», «es dret de casarse», «es dret d'estar en agonía», «ses misses funeraries», «s'ofici aniversari», «ses oracions, mis-

ses i comissions», ses «bendicions», i que es capellans «no deixen donar una passa dins l'esglesia que no fassen pagar per seure i per resar». ¡Quin poca vergonya ha d'esser es paper que publica això! Perque ¿quant ni aont es capellans han fet pagar per seure o resar dins cap esglesia? ¿quant ni aont han venut res d'això altre que diuen aqueys noninguns de sindicalistes? Menten tan alts com son quant diuen que l'Esglesia ni es Clero ven totes aqueixes coses tan santes!

III

Segueix s'escándol...

Entre socialistes i sindicalistes demunt es seus paperots *Obrer Balear* i *El Rayo* tenen armades unes barayes altes de punt; se treuen ses braguetes, se diuen es nom des porc, se lleven sa pell. E-hi ha qu'estar agraits an *El Rayo* perque ha posats en berlina es socialistes caporals, que esploten es socialistes pipiolis, bobians, biduins i pitja-olives. *El Rayo* coneix d'aprop aquells farsants, i treu a sa pública vergonya totes ses trempes, embuys i manguenetes d'aquelles rates sayardes des socialisme. Bé va es ferro!

IV

Gloses aygordenteres

Es paperot socialista, per no esser manco que *El Rayo*, n'entaferra un ratx contra es *Carro de la Beata Catalina*. Se veu qu'es un glosador d'aquells que no van may tot sols, de tant de ferse rues an es clotell beu qui beu, i que son més mals d'assaciari qu'un clot d'arena. Quant es cans d'En Barrufet lladren tant contra la Bta. Catalina Tomás, senyal qu'aquesta es cosa de Deu. *La mel no es feta per la boca de l'ase*. jo glosador aygordenter de s'*Obrer Balear*!

V

Quina batayonada!

N'entaferra una de feresta dissapte passat demunt s'*Obrer Balear* un tal Magalhaes Lima, que p'es nom sembla un portuguès, un de tants de portuguesos miloques, que fan de petiscurrís, i que no saben donar passa, que no peguin de genoy. Idò aqueix aliardó mos diu que «no creu que sa felicitat sia an el cel». No té res de particular que ell no hu crega! N'hi ha tants de caps-closos que no hu creuen! Pitjor per ells! Poren estar ben tranquils de que per ells, si no's converteixen d'hora, no hu será el cel sa felicitat, perque hi anirán tant com sa coa des moix. El veurán de ben enfora an el cel! Només el veureu de lluny (¡mesquins!) per maleirlo, per blasfemar-lo! Això es tot es favor que En Magalhaes Lima i tota sa trequelada d'anticlericals poren agrair a s'impiedat, an En Barrufet: els ha robada sa fe i s'esperansa del cel, omplintlos en canvi es cor de veri, de fel, d'escorpins contra Deu, contra l'Esglesia, contra sa Societat, contra tots es qui no pensen com ells, que son s'immensa majoria d'ets homos. No creys jo anticlericals! que sa felicitat sia an el cel? Idò estigau segurs que pe's' homo no n'hi ha de felicitat en no esser an el cel o ab s'esperansa

del cel. De manera que voltros que no creys ab el cel ni teniu s'esperansa d'anar an el cel, estau condemnats a s'infelicitat an aquesta vida i a s'altra vida, que no ha d'acabar may! ¡Malanats més que malanats! ¡Mesquins més que mesquins! ¡toixerruts més que toixerruts!

VI

¡Quina mentidassa!

Es paperot socialista, mentint descaradament, suposa que'l Bisbe de Barcelona no ha imposat més cástic que ferlos mudar de residencia a dos capellans «complicats en sos sucessos de Granollers» per haver «assassinat covardament dins un aplec un ciutadà que exercia lliurement un dret»; i diu es paperot que «en canvi» «quatre ciutadans» «pagaren ab sa pell es «no haver matat negú durant sa *Setmana Trágica*».

Dificilment se poren dir més mentides ab tan poques paraules. Es mentida que cap tribunal competent haja declarats aquells dos capellans «complicats» en aquells «sucessos de Granollers», motivats pe'sa provocació des republicans, que se'n anaren a fer un aplec per insultar es carlistes, senza que's carlistes abans se fossen posats ab ells. Es mentida que cap tribunal haja declarat ni negú haja provat qu'aquells capellans «assassinassen» negú ni hagen tenguda art ni part en cap assassinat. Es mentida que's carlistes anassen a «assassinar» cap «ciutadà» que «exercís» cap dret. Es carlistes no feren més que defensarse a tirs contra es qui les insultaven publicament, dientlos es nom des porc, tractantlos d'assassins i d'altres coses per l'estil. Es mentida que es quatre fusellats per lo de sa «Setmana Trágica» les fusellaren «per no haver matat negú». Les fustellaren, tothom e-hu sap, p'es crims que durant sa «Setmana Trágica» cometieren, i que dins sa causa les provaren; de monera que les fusellaren p'es crims que constava qu'havien comesos.

VII

Anticlericals que's desdiuen a la forsa

¿Sabeu aquella calumnia descarada que sa prensa anticlerical de Barcelona posá aquest any passat a ses pobres Monges de s'Hospici de Santa Elisabet de Gracia sobre una nina, suposant que dins aquell convent h'havien abusat brutalment.

Idò aquelles Monges, veyentse calumniades tan indignament, acudiren en es Tribunal contra un d'aquells paperots indecents que havien escampada aquella infame calumnia, *El Poble Catalá*. Aquest paperot tot d'una se'n reya perque tenia per director un diputat, En Pere Coromines, caporal des republicans esquerrens, homo molt desxonit i de talent, pero estraviat de tot i que'n du un dimoni a cada cabey de sa Relligió, frares i monges, quant fa de polític esquerrá, que no es sempre. Passaren ab això mesos i mesos, i vé que's discuteixen a ses Corts es *supplicatoris* per processar es Diputats; i es *supplicatori* contra En Pere Coromines fou un des qui's concediren. I ja me tengueren En Coromines dins una causa criminal. Aquí tot mudá de vert en blau; sa causa se presen-

tava molt malament p'es caporal republicá, que hu va comprendre, i abans de pus raons demaná misericordia a ses Monges, i *El Poble Catalá* cantá la *palinodia*, aixó es, s'es desdit de tot lo que havia dit de sa violació d'aquella al·lotella dins es convent de Monges de Santa Elisabet de Gracia, declarant que tenia tals Monges per unes escelents persones i que no creya d'elles ni des seu Convent res de lo que s'era dit sobre tal violació d'aquella al·lotella. Per aquí, per aqueixa humillació han hagut de passar En Coromines i es paperot de qu'era Director, es superbiós i engallat *Poble Catalá*. Ses monges calumniadas devant aqueix desdiment i retractació des calumniador desenfreit, sembla qu'ara retirarán sa querella criminal contra En Coromines, el qual sens dupte d'avuy endevant anirá més alerta a calumniar [frares i monges] i a bramar contra sa Relligió.

VIII

Calumniados descarats

E-hu son tots es paperots anticlericals, que escampen ses mil infamies que qualsevol vomiti contra frares, monges i capellans; i quant sa cosa s'aclareix i resulta que no hi ha res de lo dit que sia ver, van ben alerta a rectificar i a tornar sa fama i s'honra qu'han llevada a sa gent de Deu.

Ara tenim un parey d'exemples d'això. Es paperot *Obrero Balear* publicá una partida de vegades aqueixa infame calumnia contra ses pobres Monges de Sta. Elisabet de Gracia. ¿Vos creys qu'ara les haja tornada sa fama i s'honra? ¿Vos creys qu'ara haja dit an es seus lectors: *miraui! allò que vos dèiem d'aquelles Monges de Gracia que havien violada o feta violar una nina, no resulta ver; es qui hu havien escampat, se'n desdiuen?* ¿Vos creys que's paperot socialista haja fet res d'això, lo que fa qualsevol persona decent, quant veu qu'ha escampada una calumnia contra altres persones, sien ses que sien? Si es paperot socialista fos decent, si no fos un poca vergonya com es, se seria desdit d'aquella calumnia; pero com no hu es decent, com no'n té ni ni n'ha tenguda may de vergonya, no s'es desdit de tal calumnia.

Lo meteix ha fet en lo des *Capellá d'honor* del Bisbe d'Osca (Huesca), que mesos enera va esser víctima d'una calumnia horrible per part d'una mala bruixa. Prou que se'n feu eco es paperot socialista, i hu deia i hu repetia, i hu donava com a sa cosa més vera i més certa del mon. Com allò se va dur en es Tribunal, resultá que no hi hagué cap prova ni cap indici de culpabilitat [per part d'aquell capellá, i es Tribunal el va absoldre ab tots es pronunciaments favorables, i tota la ciudad d'Osca aná a felicitarlo, perque es una persona estimadíssima allá.—Idò bé, es paperot socialista no n'ha tornat dir un mot de tot això; no ha volguda tornar sa fama i s'honra que d'aquella manera tan vil i criminal havia llevada an es *Capellá d'honor* del Bisbe d'Osca. Se comprén: se tracta d'un capellá i d'un Bisbe, i aqueys poques vergonyes de socialistexos se creuen fer una heroicidat si calum-

nien, si malfamen bisbe, capellà, frare o monja. ¿Que els importa an aqueys canalles sa veritat ni sa decència ni s'honor de negú? Aixó importa a ses personas decents, no an es socialistes, noninguns.

IX

¿E-hu veys socialistetxos bohanetxos de Majorca?

Es caporal des socialistes de Bèlgica, Vandervelde acaba de tirar un discurs a Bruselas devant una gran gornació que l'escoltava, i ha censurada i condemnada sa mania que tenen es socialistes de combatre sempre sa Relligió, deixant a segón terme sa propaganda de ses doctrines socialistes. «Es propi d'estúpids, ha dit, anar a combatre Jesucrist, que's nostro poble tant venera». «May hem de molestar, ha dit també, sa conciencia relligiosa des poble».

De manera que Vandervelde condemna lo que fan es socialistes espanyols i sobre tot es mallorquins, que no fan més que blasfemar de Deu, de l'Esglesia, de capellans, frares i monges. Basta veure lo que publica s'*Obrer Balear*, que resulta molt més anticlerical que socialistas. P'es paperot socialista lo principal no es estendre sa doctrina socialista, sino combatre Deu, sa Relligió, l'Esglesia, es capellans, ses monges, es frares. I es natural: casi tots es nostros socialistetxos no passen de merdacañers d'En Barrufet.

X

¿Oh sa moralidad des caporals socialistes!

Es diari lerrouxista de Madrid *El Radical* ha destapada una senayada d'alló que put (¿sabeu?) des caporals socialistes. Segons mana s'organización des socialistes espanyols, pertoca celebrar cada tres anys un congrés general aont es *Comité* o Junta des Partit ha de rendir contes des fondos des Partit i de s'administració de s'orga oficial des meteix partit, *El Socialista*, que En Pauet Iglesias manyucla. An es Congrés de Gijón de 1902 s'havien de rendir aqueys contes, pero no va esser possible d'embuyats i bruts qu'estaven; i es *Comité* donà paraula d'honor de que an es Congrés de 1905 presentaria aquells contes ben nets i estil·lats. Arribá es congrés de 1905, i es ditxosos contes no comparegueren tampoc, perque la cosa seguia tan embuyada y tan bruta com sempre. Arriba l'any 1908, i es *Comité* des Partit tampoc pogué presentar es contes seus ni es de s'orga oficial des Partit. Es Congrés e-hu va prendre molt tort, i se celebraren sessions secretas sobre aixó, acordantse concedir sis mesos an es *Comité* per presentar es célebres contes. ¿Que me'n direu? Ell pasaren es sis mesos, i es contes comparegueren tant com sa coa des moix; pero *El Socialista* prometé solemnement que's contes sens fala se presentarien an es Congrés de 1911. Arribá es setembre de 1911, es mes senyalat per tenir es *Congrés* socialista, que no's va fer perque esclatá sa «vaga general», es a dir, havia d'esclatar general, pero en realitat no més va esser a redols; i així i tot ja bastá an es *Comité* des Partit socialista per escusarse de celebrar aquell *Congrés* i presentarhi es ditxosos contes des Partit i des periódic oficial. I encara es s'hora que no's es celebrat tal Congrés ni es *Comité* ha presentats tals contes. I hi ha més; ja s'anuncia una altra *vaga general* p'es més de setembre prop vinent. Si, li convé a caramull en es *Comité* des Partit socialista que surten, de lllevant o de ponent, dificultats i empeurons que 'ls alliberin d'haver de pre-

sentar devant es Partit aqueys famosos contes...

I aixó son es caporals socialistes: la mar de *morals* i d'*honrats*. Aixó seria es Govern socialista, si es socialistes arribassen may a pujar: un embuy ferest, un desgavell absolut, un robatorum, una Serra-Morena de cap a cap d'Espanya.

De manera que si En Lerroux té, demunt, sa taca feresta de lo de ses *aygos, calis y guix* de Barcelona, allá ont es lerrouxistes e-hu havien compost tot per robar milions de pessetes, --En Pauet Iglesias té, demunt, aquest escándol des contes des Partit socialista i de s'orga oficial des Partit.

Si, aixó seria sa República dins Espanya: desgavells, escándols, un robatorum, l'Espanya que se'n aniria a fons.

XI

Fan de la guerra pota...

P'es republicans i socialistes de la *Conjunció* parlam, que mouen *vagues* i més *vagues* a Madrid, a Málaga, a Saragossa, a Asturias, per tot arreu, per veure si porán arribar a sa *vaga general*, qu'ells creuen que aixó els-e duria sa Revolució i sa República, qu'es per lo que plora s'al·lot, vuy dir, es republicanetxos capbuytetxos i capgrinetxos. Es qui du tot aixó de ses *vagues* es principalment En Pauet Iglesias: es que s'ha passat p'es carabassot de fer ell sa Revolució i dur sa República socialista. *¡Ara li fan es mánec!* Pauet de l'orde!

XII

Carn venuda

E-hu son es lerrouxistes, segons conta N'Azzati, aquell caporal lerrouxista de Valencia, que li ha hagut de estrènyer cap a França per fogir de la Justicia, que l'ha hagut de processar per... bon al·lot, naturalment. Ses Corts concediren que'l processassen, tan gros ara es fester de ses cotes qu'havia fetes aquell cap-pare republicà. N'Azzati no s'ho esperava que ses Corts el deixassen en mans de sa Justicia; i perque En Lerroux no hu aturá, s'es separat d'En Lerroux; i ara, desde França, se dedica a cantar ses *glories* de D. Aleixandre. Lo més petit que'n diu, es que's cansá de estar an es seu costat perque s'arribá a convencer de que D. Aleixandre está venut a sa Monarquia, i que fa temps que a lo que se dedica, es a aturar que sa República venga. De manera que fa temps que s'ofici d'En Lerroux es aturar que sa República entr. Per anar ab automòvils de 50.000 pessetes i habitar cases de 200.000, no li convé qu'entri sa República, perque ab so desgavell que reynaria, es segur qu'ell se'n duria s'aumut p'es cap.

¿E-hu senti, lerrouxistetxos de Manacor i de fora de Manacor? ¿Quin paper més ayros que feys devant Espanya!

XIII

Ell ja hi tornam esser!

S'*Animalot pudent* se veu que no sap estar sensa fer... animalades. Ara l'ha presa contra es digníssim Bal·le de Sineu D. Antoni Frau. Ja dia 10 d'aquest mes posá contra ell un parey d'infamies, i dissapte passat n'abocá tota una covonada. Per esser blanc de ses iredes de s'*Animalot* li basta an es Bal·le de Sineu esser, com es, un homo de bé a carta cabal, un catòlic práctic, estimat i respetat de totes ses persones que no's deixen dur de passions de partit. I quin pretest dona s'*Animalot* per malfamar i maltractar el Sr. Bal·le de Sineu? Ah! diu qu'es perque el Sr. Frau va dete-

nir dos veins d'aquella vila p'es delicte de dir es nom de s'*Animalot*. Dites ses coses així, completament contraries a sa realitat, el Sr. Bal·le de Sineu no fa gayre bon paper. Venturosament no hi ha res de lo que diu s'*Animalot*. Lo que hi ha, que certs contraris politics del Sr. Frau, ja abans d'estar encarregat ell de sa Bal·lia, quant el veyen, per molestarlo, se posaven a dirli de lluny: *Puput! puput!* afegint an aqueix nemot altres paraules lletges i ofensives. I d'ensá que fa de Bal·le, en lloc de respectarlo, han seguida sa meteixa tasca, valentse d'alguns al·lots i també de qualque barbut, arribant a tal estrem sa desvergonya d'aquells elets, que que ell, com Autoritat principal des poble, va creure i ab motiu, que no hu havia d'aguantar pus sensa posarhi retgit, fins que s'altra diassa va fer detenir dos al·lots que l'insultaven a la cara dientli aquelles paraules d'escarni i befa, i les posá una petita multa.

Un confrare d'aqueys mals-criats, per afegir llenya an es feix i per venjarse del Sr. Bal·le posa ma a ploma i envia a s'*Animalot pudent* sa mentida descarada de que's Bal·le de Sineu *detén i castiga es qui diuen es nom de tal periódic*. I s'*Animalot*, sensa comanarse a Deu ni a Sta. Maria, com es costum seua, estampa tal falsedat, tal calumnia; i envia a Sineu un bon ratx de números. Sa questió era tornarse introduir dins Sineu, d'ont ses seues animalades l'havien desterrat casi de tot.—Mos aseguren que caporals des partit contrari des Bal·le reprovaren sa conducta de s'*Animalot*, i anaren an es qui hi havia enviat tal escrit, a dirli que no n'hi enviás pus per no tornar resucitar demunt es periódics ses barayes des partits de Sineu qu'aquests anys passats dugueren tants de disgusts, i que es dos partits acordaren ferhi creu, i no tornarhi pus a mantenir tals barayes demunt papers públics. Aquell cap-juger qu'havia enviada sa calumnia a s'*Animalot*, doná paraula de no enviarhi res pus; i naturalment, s'*Animalot*, qu'esperava que li enviarien més cosa que li servis per tornarse aficar dins Sineu, veyent que no n'hi enviaven, escriu an aquell demanantli recapte. Aquell sembla que cumpri sa paraula de no enviarhi; pero s'*Animalot* es dissapte següent, dia 17, posa un segón article ple d'infamies ofenses, infamies i mentides contra el Sr. Bal·le de Sineu, i aixó torná mereixer sa condemnació fins d'aquells elements politics contraris des Bal·le. ¿Son tots es caps-pares de s'altre partit o només alguns que reprovren aqueixa barbaritat de tornar resucitar demunt papers públics aquelles barayes passades, que feyen tant poc favor a Sineu? No hu sabem ara per ara, pero no estarem gayre a poderho coletgir. Ara lo unic que resulta ben clar es es desitx criminal que demostra s'*Animalot pudent* de resucitar tals barayes, no perque a ell li import un gafet es bé de Sineu ni de cap partit de Sineu, sino per ferhi es seu negoci, per vendrehi molts de números i treure moltes de pessetes de cinc cèntims. Aixó es sempre s'ideal de s'*Animalot pudent*: negociar ab s'escándol, importantli ben poc potetjar sa veritat, sa decència, s'honor i es bon nom de ses persones; importantli ben poc ofendre ses bones costums i semblar rabies i desconcordies dins un poble i encendre barayes i rancors per tot arreu. Sa questió pe's *Animalot pudent* es fer moltes de pessetes de cinc cèntims mal fassa uy tot lo altre. Així es s'*Animalot pudent*. ¿S'es vist may res més indigno, més oyós, més criminal?

De manera que es absolutament fals que'l Sr. Bal·le de Sineu detenga ni haja detengut negú per haver dit es nom de s'*Animalot pudent*; el Sr.

Bal·le de Sineu no ha fet més que imposar un correctiu a dos bordegassos mals-criats que l'anaren a insultar a la cara de sa manera més desenfreida, dientli un nom tan lletx com es de s'*Animalot pudent*, dientli aqueix nom precisament per ofendre'l, per ferli fer sa fel, per treure'l des sole, cosa que cap Autoritat ha de tolerar que li fassen a la cara. ¿E-hu hauria permès cap Bal·le des partit contrari que li haguessen fet res semblant devant Deu i tot lo mon? Bo es de veure que no.

¿O sineuers des partit contrari des Bal·le! ¿donau ses portes p'ets uys a s'*Animalot pudent*! ¿no vos presteu a fer de puu de sa seua pesquera vergonyosa! ¿no l'admeteu dins ca-vostre! ¿no consentigueu que venga a renovar aquelles barayes demunt periódics que entany tots, una i ltre partit, tocáreu ab ses mans que no vos convenien gens gens. Pegauli una cossa an es posterme an aqueix paperot desenfreit, noningú i desbarataador de pobles, indigne de que sa terra l'aguant, afronta de Mallorca!

XIV

S'*Animalot pudent* i lo de Lluchmajor

A Lluchmajor fa temps que ets anticlericals ab so nom de socialistes tenen armada una guerra a mort a tot lo que fassa olor de Relligió i d'Esglesia. Ja recordareu es ventim que haguérem de donar mesos enrra an aquell cap-clos d'En Juan Monserrat que fa de doctor entre es biduins i titiuers socialistes d'allá, i que s'era posat a escampar murta contra sa Moral catolica demunt es paperot socialista de Ciutat, i aixó només eren esquitxos de lo que no s'atura may de fer dins es xibius socialistes de Lluchmajor. De manera que ets anticlericals fa moltíssims d'anys que fan aqueixa guerra a mort a sa Relligió a l'Esglesia, an es capellans frares i monges, sense perdre ca-la may. Es catolics se'n arribaren a empipar, i fa uns quants mesos que comensaren a publicar un setmanari «Lluchmajor» per defensar lo que ets anticlericals atacaven i ataquen como a dimonis de l'infern; i dit setmanari se'n desfá con tot un homo des trufos anticlericals, de manera que ets anticlericals, que també fan sortir un paperot, sa «Granera soyada», se veuen ben apurats i ab aygo fins an es coll.—Ido bé, ara s'*Animalot pudent* e-hi ha volgut dir sa seua en tot aixó; i ¿vos feys contes que s'es demostrat gens favorable a sa Relligió i an es qui la defensen de ses infamies i canallades des socialistes anticlericals? No, germanets, s'*Animalot pudent*, com «animalot» que es, se tira a sa part des socialistes, dient que son «persones dignes», «homos honrats», que «pensen així com Deu vol». ¿«Pensen així com Deu vol», i tots son ateus, incréduls, inimics rabiosos de Deu, com a dimonis! En canvi des catolics diu que no son «persones dignes» ni «honrades», que son uns «poques-vergonyes», i que tenen «tota sa culpa» de ses barayes que hi ha i que hi puga haver a Lluchmajor entre es qui defensen l'Esglesia de Deu i es qui l'ataquen a sanc i a foc. Així parla des «catolics» demunt s'*Animalot pudent* un que se firma «Molta de son»; i, com s'*Animalot* e-hu publica i no'n protesta i hu escampa per tot Mallorca, s'ho fa seu, ben seu; se'n fa responsable. Així se porta s'*Animalot pudent* ab sos catolics.

¿E-hu senti? ¿e-hu veys, catolics que encara comprau i lletgiu s'*Animalot pudent*? ¿e-hu senti? ¿e-hu veys com parla de voltros s'*Animalot*? ¿com vos tracta? ¿com tracta es defensors de l'Esglesia i ets inimics personals de Deu i de sa Relligió com son es socialistes i anticlericals lluchmajorencs? P'ets inimics de Deu i de l'Esglesia totes ses alabances i totes ses consideracions; p'es catolics, p'es defensors de Deu i de l'Esglesia tots es vituperis, tots es noms lletjos, ofen-

sius i despreciatius! Trobau qu'un pape-
rot així es catòlics l'han de sostenir i
vegir? Se necessita esserho molt curts

de gambals, caps-closos i biduins per
arribar a tal estrem de toixerudesa i de
zarbatxaria!

DE TOTES ERBES

que va fer es mort per no pagar es
deutes

Això era un homo més encantat que
Pere i St. Bernat, que no hi veyea
de cap bolla ni sabia quin cap li
ava davant, de tants de deutes que
nia.

S'arribà a veure tan estret, qu'un
a agafa sa dona, i li diu:

—Fieta, ja no puc pus ab tants de
deutes com duc demunt ses costelles.
No hi veyes altre remey més que fer
s mort? Jo faré com que morirme, i
a te poses a moure un escàndol de
lors i descapdell, tan fort com porás;

has d'escabeyar a grapades a's mitx
es carrer fent com qu'arrabassarte es
cabeys. I, com més te dirán que no
lors, més fort has de plorar i cridar.

Ab això vendrán es veynats a veure
que será estat, i llavò compareixerán
aquells an-e qui devem. I tu, en veure-
s, t'has d'aferrar per ells, plorant a
la descosida, mostrantlos ets infants,
vestits ab sos quatra pellerings més
pellerings que tenim; i de tot d'una a

l'orsa de pessigades i d'esclafits devers
ses anques, clotell i galtes els has d'ha-
ver fet amollar an es bram, com més
fort millor. Sa qüestió es veure si an
s acreedors els-e mous a compassió,

al volta, considerantho tot perdut
entme mort a mí, mos perdonarán
deutes, i així farem una tibada
na.

—Bé has pensat! diu sa dona, i per
t meua porem comensar sa farsa en
der.

que fa s'homo? Se tira demunt es
ben allargat i enravanat, que hu
reixia just mort.

mentres tant sa dona aplega tots ets
ants, que n'hi havia un xinxe, per-
e cada any cada any tenia es novell,
xi may estava apurada per sebre
ants d'anys e-hi havia qu'era casa-

Ets infants no li deixaven perdre's
te.

ò els-e vest a tots de sa roba més
alana i més retuda que tenia: quatre
perrings d'allo més pellingo.

Om tengué tota s'infanteria endiu-
melada ab aquell ormetx, ja es parti-
da repartirlos pessigades i més pes-
sigles i bons esclafits pe' ses anques,
clotell i galtes; i no vos dic res si'ls-e
n'escapaven an aquells bigarnius de
ques i remeulos i si li amollaren an es
bra'tots, i sa mare que cridava més
ques, i no s'aturava de dir:

—D'fys meus dolsos! plorau! plorau!
ue vostron pare es mort! mirau-
lovo estirat demunt es lliit! ¡O homon-
et me! ¡estimatet des meu cor i de
sa m'ua ànima! ¡quina mort més trista
qu'estada sa teua! ¡Ets romás sec a
l'acte! ¡Sensa sagraments! ¡sensa cap
sagrament de res t'en has hagut d'an-
nar a l'altre mon! ¡O homonete me!
jo'm noriré de penal! ¡está fet de mí
mos nterrarán tot dos plegats! ¡plo-
rau, fets meus, plorau!

I mentres les deya, això, no s'atura-
va do atcularlos, galtetjarlos, i pessig-
arlos per allà ont les poria arribar; i
aquella al'otea ¡crits i plors! armant
un escàndol i un alguer alt de punt de
tot.

Ja hi crec que aviat es veynats
comparegueren, demanant:

—¿Qu'es això? ¿pero que teniu? ¿que
hi ha de nou?

—¿Que hi ha d'haver? deya sa dona.
¡Anau adins sa cambra, i hu veureu
que hi ha de nou! ¡Es meu homonete
que l'he trobat mort! ¡Anau a veure
estés dalt es lliit! ¡O pobre homonete
meu! ¡Está fet de mí! ¡ab tu me'n du-
rán a enterrar! ¡Sa pena'm mata! ¡vos
ic que'm mata! ¡Me mata! ¡me ma-
l...!

I ja va esser sortida a's mitx des ca-
rer, cridant com una desesperada, es-
cabeyantse, estirantse es cabeys com
si'ls-e se volgués arrabassar tots, i no
s'aturava de dir:

—¡Veynadets meus i veynadetes
meues! ¡veni a veure si hi ha haguda
cap dona may més desgraciada que jo!
¡Viuda cop en sec ab aquest xinxe d'in-
fants, que tots caben devall un arer!
¡i sensa un salubre de res per omplirlos
es gavatz! ¡Pobre homonete meu! ¡quina
mort qu'has tenguda! ¡Qui m'ho havia
de dir, fa una hora, que tant prest t'
haguesses de morir, tan sa i tan fort
com estaves! ¡Pobre homonete meu!
¡companyeta meua estimada! ¡ja no't
veurém pus! Mesquina de mí i des meus
infants! ¡Sa pena'm mata! ¡vos dic
que'm mata! ¡aquí meteix me matará!

Ab això escarrer ja anava totalt; to-
thom sortia a defora com sentia aquell
plant tan esglayós, i ¡cap a sa casa des
mort tothom! I entraven dins sa cam-
bra així com porien, i me veyen es
mort demunt es lliit, tot enravanat i
més estirat qu'un parpal, i tothom
s'esclamava:

—No hi ha vell es mort i ben mort!
¡Vaja quina desgracia! ¡ab tants de
deutes i tants d'infants com deixat!
¡Pobre dona seua! ¡bé té motiu de plo-
rar i d'arrabassarse es cabeys i de fer
qualsevol desbarat!

Ses veynades s'hi acostaven a ella
per consolarla; pero cal ella els-e sor-
tia com un pinyol de cirera, dient.

—¡No'm digueu que no ploril que
tenc massa motiu de plorar! ¡Posauvos
totes dins sa meua pell! ¡Viuda ab
tants d'infants i sensa un roegó de pa
per donarlos, i carregada de deutes!
¡Deixaume plorar, que massa raó en
tenc! ¡Vltros meteixes e-hu veys més
que no jo! ¡Mesquina de mí! ¡pobres
infants meus! ¡pobre homonete meu!

I allà plors i descapdell i crits i quecs
i remeulos d'ella i d'ets infants, que,
com sentien sa mare i veyen sa casa i
es carrer tot ple de gent i son pare de-
munt es lliit tan estirat que no's bate-
gava, s'ho arribaren a creure qu'era
mort i ben mort, i llavò ja no plora-
ven de ses pessigades, batculades, clo-
tellades ni galdades de sa mare, sino
de tot aquell marruèll i cabermoni de
les cent mil dianteres que veyen armat,
que no hi havia qui s'hi entengués, de
crits, plors i escàndol.

Mentres tant sa noticia de sa... mort
s'anà escampant p'es poble, i tothom,
naturalment el compatia an aquell
mesquí, mort repentinament d'aquella
manera, deixant tants d'infants i tants
de deutes.

—¡Pobres infants! ¡pobre doneta
seua! deya tothom.

Pero an-e qui va caure més avall
aquella... mort, va esser an ets acree-
dors, aquells an-e qui devia tant i tant
es... mort.

—¡Ja has cobrat, Pep Torrat! se deya
cadascún a sí meteix. ¡Si! ¡e-hi pots
anar ara a cobrar! ¡En no esser que
cobris d'infants! ¡Bones tropis haurem
fetes ab so deixar an aquest malanat!
¡Ja m'hauria convengut més tenir una
terciana d'aquelles més fortes es dia
que li vatx deixar sa cantidat!

Pero casi tots ets acreedor per com-
passió de sa dona i d'ets infants, un de-
rretra s'altre, comparegueren a sa casa
des... mort per veure qu'era estat alló
i... pes contet que tenien ab so
«mort».

I lo saborós era quant n'arribava
cap d'aqueys. Tot d'una qu'«ella», sa
dona, en colombrava cap que s'en ven-
gués, sa gran mandragolina s'alsava
de puntes per cridar més fort, per fer
es plant més esglayós, per fer veure
que sa pena la matava; i pareixia
qu'aquella dona s'havia de'stellar de
pena i qu'allà meteix havia de fer es
tro. S'aferrava plorant pe' s'acreedor,
i li mostrava ets infants, tan espe-
lleringats, i plorant també com unes
xeremies.

—¡Vemostassi! deya ella. ¿Aont se
n'es vista cap may de dona més dis-
sortada i d'infants més dis sortats? ¡A
veure quin possible es pagarvos! ¿Com
vos hem de pagar, si no tenim ni per
omplirnos es gavatz? ¿Com les he de
mantenir jo tantes de freixures com
som? ¡Aquell homonete meu prou que

vos hauria arribat a pagar, tan bon
homo com era! pero jo ¡mesquina de
mí i aqueys infants meus ¡mesqui-
nets tots! ¿quin possible es que vos
arribem a pagar may?

I aquell acreedor, davant aquell re-
taule de llástimes i de dis'sort, se sen-
tia ferit de cor, i deya:

—No'n parlem pus, germaneta des
deute! ¡Ja m'ho pagarà el Bon Jesús,
ell que té tan bona bossa!

—¡I deys ver que'l mos perdonau an
es deute? deya sa dona.

—¡No'n mancaria altra que vengues
ara a dirvos mentides! deya s'acree-
dor.

I sa dona per ferle-hi dir més clar i
que tothom e-hu sentís, tornava su-
car ets ays si era ver que li perdo-
nava es deute, i s'acreedor repetia
que sí.

Llavò en venia una altre d'acreedor,
i un altre i un altre; i a tots sa gran
polissarda els-e feya sa meteixa ende-
mesa: unes grans llástimes mostrant-
los ets infants, i un plant desfet, i crits
i quecs i remeulos de plors i descap-
dell. I es pobres acreedors tots e-hi
queyen dins aquells filacs tan ben pa-
rats; tots li deyen que no els-e ne par-
lás pus des deute, que massa veyen
que no era possible qu'ella arribás a
pagar, i que prou tendria que fer de
cercar p'es bec seu i d'aquella treque-
lada d'infants; i sa gran revel'iera, com
qui no n'es, les ho feya repetir de-
vant sa gent si era ver que li perdo-
nassen es deute; i ets acreedors, per
fer de generosos i nobles deyen que
sí, perque veyen que tant meteix no
cobrarien per allò de que allà ont no
hi ha, el Rey i ets acreedors e-hi per-
den.

Com la dona va veure que ja havien
comparegut tots ets acreedors i que
tots davant la gent havien dit i repetit
que li perdonaven ¡ses deutes, de com-
passió i llástima que els-e feya aquella
mort tan feresta,—se tira en terra tan
llarga com era, lo meteix que si li ha-
gués pegat batidor. Corregueren a po-
sarli aygordent p'es polsos i llavò la
ventaven per ferla cobrar; pero ella
no's bategava ni feya menció de res.
L'agafen quatre homos, i l'entren dins
la casa i la posen demunt sa caixa ab
una pell i un coixí devall, i allà venga
a posarli pedassos i pedassos d'aygor-
dent an es polsos, i dues dones que la
ventaven.

A la fi obrí ets uys, mira entorn seu,
i romp de bell nou ab un plors 'desfet,
pero sensa estemenetjarse ni estirarse
es cabeys.

Mentres ella seguia es seu plant, ¡ses
veynades donaren a vestir es «mort»,
i avisen es fosser que hi duga sa caixa
per durlo-se'n a soterrar; i allà to-
thom que hi compareixia, ¡per lo se-
nyal de la Santa Creu! li passaven el
Rosari.

Al punt compareix es fosser ab sa
caixota; la posa demunt una taula, l'o-
bri, i ab dos homos més e-hi engirgola
es «mort», i tanca; i, com comensava
a fer fosqueta, el se'n duen ab tot s'a-
companyament a l'esglesia, i el posen
devora es banc des Bal te demunt una
taula, ab quatre ciris encesos, i sa cu-
berta de sa caixa alsada, segons sa
costum que hi havia, ab s'idea de so-
terrarlo lo endemà en fer ses vint-i-
quatre hores de sa mort. I així el me
deixaren an es «mort» tot solet dins l'
esglesia.

(acabarà)

JORDI DES RECÓ

Solidaritat professional

S'altre dia vatx parlar de sa «vaga»
des minaires catòlics de Bilbao. Avuy
ja'n sé fites més netes, i, com era d'esper-
ar, ses circumstancies i motius de dita
«vaga» han vengut a demostrar sa nostra
presumció de que se tractava d'una «va-
ga» justa, de caràcter purament profes-
sional.

Se tracta de que uns quants obrers de sa
mina «Movio» (Bolueta), afiliats an es
«Sindicat catòlic de Ntra. Senyora de Be-
goña», les llevaren sa feyna, sense altra
causa que haver faltat a sa mina un parey
de dies per causa de malaltia.

Aquesta conducta des patrons, com es
natural, va produir un gros disgust, no
sols ets obrés engegats sino també an es

seus companys de Sindicat. ¿Esa dir que
a sa desgracia d'una malaltia s'havia
de seguir sa desgracia més gran de que-
dar sense feyna?

Esposat, que fou aquest sentiment an
es Director de sa mina, aquest contestá
llamentant lo succet i prometent que no
succeiria pus.

Pero, passat algún temps, torná caure
malalt un obrer «sindicat»; i quant va es-
tar bo, també li lleven sa feyna.

En vista d'això, es Sindicat catòlic
anomená una comissió per que se vés ab
so Director de sa mina. Aquest no volgué
tractar ab ells i los enviá a s'encarregat
de sa mina. Pero aquest darrer tampoc los
va voler rebre, i los torná remetre an es
Director, i així d'un a s'altre, d'Herodes
a Pilat; fins que se convenceren que no
los volien escoltar. No sols no admeteren
a fer feyna ets obrers que havien es-
tats malalts, sino que també engegaren
es President des «Sindicat», ab s'escusa
de que havia faltat an es trebay, si bé ha-
via faltat ab permís de sa mateixa direcció
de sa mina.

Calculau quina impressió causaria
aquesta conducta an es pobres obrers.

Venturosament no se tractava pero d'
obrrers aïllats, sino d'obrrers «sindicats».
A una reunió que tngueren ets obrers,
acordaren:

Pmer. Reclamar que tornasen adme-
tre ets obrers abreviats sensa motiu, i, so-
bre tot, es President des Sindicat.

Sgon. Demanar dos reals d'augment
de jornal,

Teer. Donar un plas de 24 hores per
sa contestació; i, no essent aquesta favo-
rable, declarar-se en vaga.

Sa contestació va esser dir que havien
rebuda sa cosa i no res pus.

Ya me pareix sentir un greu sospir de
qualque amant d'ets obrers, esclament:

«¿Quins temps son aquets que correm?
¿S'es vist may que ets obres puguen
obligar es seus patrons a admetre aquest
o aquell obrer, si allà no'l volen? No son
ells es qui paguen? ¿Qui paga manda!
Bé feren d'espulsar, sobre tot aqueix pre-
sident, que se va atrevir a demanarlos
conta i raó des seus fets. ¿Qui le hi de-
manava per havers'hi de posar allà ont
personalment no hi tenia res que veure?
Hagués fet feyna an es seu redoll! Vata-
quí lo que té posarse ab lo que no 'ls im-
porta! I sobre tot ara se veu que això de
«sindicats obrers», sien o no sien catò-
lics, no més serveixen per exaltar s'or-
gull i s'esperit d'rebelió dets obrers.
¡Sa «vaga»! vataquí un remey pitjor que
sa malaltia. ¡Pobres obrers! ja hi van
descaminats! Jo estim molt ets obrers,
humils, resignats, que besen sa ma des
qui los pega. Es cap i la fi aquest es es
miller camí per salvar-se gonyant el
cel...»

Tots aquets sentiments son molt her-
mosos, destilen misericordia, pero tenen
es defecte d'esser unilaterals. ¿Perque,
just ab aquest desix de quejets obrers sien
humils, no se sent indignació contra s'
injusticia i sa crueltat de cor d'aqueix
patrons que arbitrariament deixen sense
trebay una partida d'obrrers p'es fet tris-
tíssim d'haver estats malalts?

Ses vagues son sempre lamentables
—¿qui heu dupta?—també hu son y
molt més ses guerres. Pero ¿qui e-hu
dupta? així com hi ha guerres justes, ne-
cessaries, glorioses, així també hi ha «va-
gues» justes, necessaries, glorioses. ¿Qui
pot dir que es guerrers ab guerra justa
no son bons cristians perque no son re-
signats? ¿y ¿qui hu podrá dir també des
«vaguistas» en «vaga» justa?

Pero a mí—¿per que no dirho?—lo que
més m'entusiasma d'aqueixa vaga, es es
seu motiu, de solidaritat professional, de
conciencia sindical. S'exerceci d'una pro-
fessió meteixa crea vincles socials, soli-
daris, més estrets que's fet de perteneixer
a una meteixa nació; son vincles casi
tan estrets com es de sa familia, vin-
cles de germanor; i per lo meteix una in-
justicia feta a un membre des gremi, es
una injusticia feta an es gremi meteix.
S'individualisme—producte des liberalis-
me—es mort. Ja no hi ha obrers aïllats,
indefensos; es sindicats catòlics—tan re-

La'm contá En Toni Garril de St. Llorens
des Cardessar.

comenats des nostros Papes—ya son un fet, i dins ells s'obrarà s'emancipació obrera des jou des capitalisme materialista i des socialisme embrutidor.

¿Es que no més es En «Pel Arreveixinat» que s'entusiasma ab aquesta vaga?

Lletgiu aquesta carta i veureu que ab ell s'hi entusiasmen tots ets obrers catòlics espanyols, representats p'es Comité Directiu de sa Federació Obrera Social, adherida a s'Acció Social Popular, dirigida p'el P. Gabriel Palau, de la Companyia de Jesús.

Aquesta carta diu així:

«Sr. Presidente y demás miembros del Sindicato Católico de mineros de Bo-lueta.

«Estimados compañeros:

«La actitud noble y digna que venís observando ante el conflicto surgido en esa, constituye un relevante ejemplo de espíritu sindicalista, que consuela y anima a todos vuestros camaradas del resto de España.

«Nosotros, los que en esta populosa urbe vamos laborando incesantemente para elevar y dignificar nuestra condición social y económica, sin estridencias, pero también sin vejaciones de ninguna clase, no podíamos permanecer indiferentes ante la provechosa lección que a todos nos estáis dando.

«Por esto, la «Federación Obrera Social», adherida al Secretariado de Obras Sociales de la «Acción Social Popular», en la reunión celebrada el día 9 del corriente mes, acordó por unanimidad dirigiros una cariñosa palabra de aliento y de compañerismo, acompañada de una modesta cantidad, que sea como el eco de la admiración que vuestro proceder sensato, justo, pero enérgico al propio tiempo, nos ha causado, y, además, prenda del verdadero espíritu de solidaridad que debe unir a cuantos militamos en las huestes del Sindicalismo católico, síntesis de nuestras aspiraciones y emblema de nuestros más caros ideales.

Dios os guarde muchos años.

De todos vosotros afectísimos compañeros,

Por el Comité Directivo de la Federación Obrera Social.

El Presidente,

JOSÉ SERRA.

El Secretario,

FRANCISCO DE P. QUINTANA.

¿Ay idó? ¿Que heu sentit siular? ¿Que l'heu sentit an aqueix rossinyol de Barcelona? ¿E-hu veys si hi canta estil·lat? Ses ensenyances de Lleo XIII i Pio X sobre qüestions obreres se van obrint pas i fent sa seua via per tot arreu.

PEL ARREVEIXINAT

Herbolari-Curanderos

La «Casa del Rey En Jaume» se nomenava vulgarment una «casamata» de parets com a murades, cuberta ab volta d'argamassa, ahont guardaven pertret de guerra. Estava demunt es «revellí del Camp-pelat» y allá esplotaren els cartutxos de fusell (dia de Santa Catalina de 1890), causant un centenar de víctimes del treball (al cel sien).

Per alsarla allá meteix, se projectá una creu monumental, espressiva d'aquella desgracia popular, y s'oferí el seu dibuix als editors del «Album» que els artistes y poetes confeccionaren a Madrit, a fi d'aydar a replegar diners per fer llimosna als parents dels difunts. Pero dita creu, dibuixada amb «tinta nea», no va arribar a temps de ser inclosa en l'album.

Ara mos diuen que alguns «xiflats» que encara se recorden del Sant Cristó que, durant sigles, estigué pintat dins una capelleta devora sa Porta de Santa Margalida, han pensat d'alsar artisticament exornat un «menhir» o columna, de pedra o bronzo, posanhi a sa base un «lleó» rompent cadenes y grillons, y la figura de Sant Pere Nolasc, com a lliberador

dels captius, que fou juntament amb el Rey el Rey En Jaume fundador de «l'Orde Mercedaria», recort y tribut del sigle XX que se rendiria als esclaus mallorquins morts barbarament a cops de satgetes, quant els moros sitiats los esposaren sobre les murades que tant victoriosament ara hem arrasades.

L'idea es noble, pero estemporània. ¿Com seria posible pagar el cost de dita columna més o manco artistica, si per una sola espropiació s'han de decantar 9.500 pessetes, preu d'unes obres comensades amb permís legal del nostro Ajuntament excellentísim, si de les 15.000 votades p'el meteix amb excusa o amb rahó de alsar el monument de debó al nostro malanat Conqueridor?

Ab un altre espipellada com aquesta ¡bona nit set sous!

Valgamos que el patriotisme mallorquí es imponderable, sobre tot, quant se tracta de fer matx a les fosques y els patriotes tenen taula parada de dolcetes y rollets... y aygorrent p'els obrers que trebayan en hores ¡extraordinaries!

Mudem de conversa; y, ara que hi pensam, donem conte d'un cas raro, axí com l'hem sentit contar dins una berberia.

—La setmana passada, un vesí de sa «plassa de l'Olivar» que tenia sa cisterna buyda, volguent ferla neta, i-hi devallá un manobre, que hi trobá un forat en el sol, y, enforinyant-se, guaytá dins un soterrani que, un temps, estava devall la sacristia d'aquell ex-convent de monges. Fa una cinquantena anys, havien utilisat aquell local fets presidaris, y, diu, qui mos contava es descubrint, que un ex-allotjat d'aquella «Sucursal de Ceuta» li revelá, en confiansa, que ell meteix havia ajudat moltes vegades a confeccionar un «líquit» que els catòlics ¡palmesans en consumien a garrafons en quantitats ¡fabulosas.

Li preguntárem per que servia aquell líquit y quina era sa composició; y mos contestá que servia per ensopir el cervell dels ciutadans, com si diguéssim, per hipnotisarlos a un cas de casos, y que se componia de tots aquests ingredients:

- Aygo de «sa Font de la Vila» sense filtrar, treta del tros de siquia aont «gitanos» haguessen presos banys.
- Estracte de sanch de tortuga y caragols mallorquins.
- Cocció d'argelagues, ortigues, baladres i fuyes mosties de cascay morat.
- Oli de cuques-molles.

Tot lo qual, ben mesclat y rebatut, servia a certes beates curanderes, per dar inyeccions «hipodèrmiques» an els valents patricis catòlics ciutadans, en ocasions com el vespre que amenassá ruina imminent la porta «Bel-al-cofol» y les autoritats civils, per por d'una desgracia municipal, hagueren de consentir, ja que no porien aydar materialment, que la esbucassen a forsa de cops en sec y dinamita.

Si aixó no hu tenguéssim vist, seria increible tal relació.

Y ara tenim entés que, suposat que l'Senyor ¡Arxiduc y altres estrangers se daren pressa a recullir algunes pedres de l'arc arábic de dita «Porta» esbucada amb consentiment tácit de tothom; suposat que ja en podrien passar «a-la-par» automòvils y carros de parey ¡y tota classe de bisties en pel y ensellades; ...ara aquell herbolari ex-presidari, explorador de cisterna, será proposat per formar part de la comissió distribuidora d'aygos «portables», y sabem que's prestará a fer tal servici de franch, gratis i sense cobrar res. Y aquest subjecte» formarà part de dita «Comissió», si té l'atenció de recullir y entregar a cada ciutadá, digne de que l'pengin dalt «la Sala» com a

«fill il·lustre del país», un polset de la terra procedent de les tapias dels torreons de dita «Porta», que fou morta y sepultada previ avis funeràri des «Puput».

BIEL FABIOL.

Degá de l'Ignorancia.

Es mal des pores

Tenim sa dissort demunt, sa *roseola*, malaltia que pega an es porcs i casi tots los mata. Molts des que fan negoci d'engreixar porcs enguany tendrán un mal negoci. Pero, com tot té remey an aquest mon fora es morirmos (y encara en té un, i es procurar morir en gracia de Deu), pareix que tenim a la ma un remey que, segons m'han contat, es curatiu i preventiu an es meteix temps; se tracta des fluit V. 1. y 2. Un es per s'ivern i s'altre pe s'estiu. Se posen dins una pica o banyera 60 litres d'aygo per un de dit fluit o sia 30 d'aigo per 1/2 o 15 d'aygo per 1/4. Aixó dependeix de sa grosaria des porc. Agafau s'animal, li donau un bany ¡rentantlo ben rentat. No importa en bega gens, perque li es contrari. Si es porc ja estava malalt, dins tres o quatre dies han de repetir sa rentada; i s'assoll també rentada ab so brou qu'han rentat es porc. De manera que han de renta es porc i s'assoll cada vegada. Diuen i asseguruen que es que han usat aquest remey, no l'es mort cap de porc. Com molts sabem, el célebre Pasteur va trobar es remey a tal malaltia; i es Dr. Ferrán, vengué oficialment aquí a Mallorca, i ensenyá de vacunar o sia empeltar aquest bestiar.

Es qui l'enen empeltat, están més segurs. Pero, com no es tothom qu'empelta, es que no tenen feta tal operació, i de bot i boley s'encuantren ab so bestiar malalt, tenen aquest altre remey.

Trobarán aquest remey, es qui l' vulguen, a Manacor a ca'l Sr. Palmer (Sureda), cap decantó des carrer d'En Servera ab s' *alameda* des ferro-carril. Va a quatre pessetes es litre.

Ara haurien de fer persones competens un estudi detingut sobre que es lo que convé més: *vacunar* es porcells petitons o grossos o rentarlos de tal bro, abans d'emalaltirse o esperar qu, estiguen malalts.

Es nombre de porcs morts a dins Manacor es tan considerable, que diuen si l'hi ha hagut dia de mes de vint. E-hi ha casa que 'n tenen quatre i tots malalts. A Manacor ¡ja comensen a provar es remey aquest qu' anunciam.

ANDREU ALCOVER.

J ara escoltau

EN VERA-VEU

Es balans de sa vaga des sabaters

20. Tots sabeu que, com sa vaga comensava, es sabaters se'n anaven a Marsella, a Lluchmajor, a Menorca. Be, idó; ara heu de sebre que, una vegada resolt pe' sa Comissió que se poria trebayar an es petits ¡tallers sense augment de cap casta, enviá ¡vergonya, sabaters, vergonya! enviá un comunicat donant conte d'aquesta capitulació, de aquesta «victoria».

¿S'efecte que produí tal noticia?—

1. A Mahó. S'indignaren; s'ánima los caigué an es peus; protestaren. Taller hi hagué aont se deixá sa feyna en banda per protestar contra una tal entrega; deyen que era traició manifesta; tots ja volien tornar a Palma; i ben pronte posen un telegrama dient qu'havien presa tal determinació. Com el va rebre sa Comissió, quedá de pedra, veent la cosa mal parada; facturen un delegat de cap a Mahó, que encara fou a temps a enganar la gent, per apacivarla. S'engán consistí en dirlos que's patrons no pagaven s'augment «oficialment», empero si «d'amagat, en particular». ¡Conducta socialista neta!—2. A Lluchmajor. Es socialistetxos d'aquí reben aquell comunicat, amb el qual saben ademés que hi ha un secret que

no porán sebre fins qu'acabi sa vaga. Empero los picá fort ferm sa curiositat de sebre que cosa era tal secret. Es cap-pare d'ells ve a Ciutat, se de veure amb el Sr. Bisbal, i aque li diu que es tal secret consistia en creure que's patrons petits pagaven s'augment d'un velló, allá on no es ver que'l pagassen ni oficialment ni privadament, ni de cap casta i ac bá dient:—Vos recoman ferm ferm que no hu escampeu; ja monpreneu qu si es g'emi arribás a sebrehu, se d sorg... ¿no es ver?

¿Que tal? ¿Que vos agrada «es fr socialista»?

Sa seuvatja de diumenge

P'es manacorins a aixó, que diu minge passat tengueren «toros». ¡Ja ¡e-hu veys lo que son «toros»! Un divertiment de seuvatges i de barbatxos, aont quedan afollats o molts de germans, molts de semblants nostros. A Manacor un des bous tiré l'ayre un pobre «torero», que pegá terra, i quedá com-e mort, fent sa p'es nas i pe'sa boca. El se'n varen ver dur a l'hospital, i es metges li gonegueren varies ferides i una font commoció an es cervell, essent diagnòstic de carácter reservat, bantse es pobre ferit ben abatut. ¡Aixó li diuen un divertiment de penes! No, ses persones no's porien deuen haver de divertir ab soscaes com es que's succeeixen tan sovint funcions de «toros». Se compren que tribus seuvatges, sense cap de civilitació, s'entregassen a tals divertiments, d'ont en surten tant baldats o d'esclatats; lo que no's comprèn que un poble que se té per civilitat, un poble qu'ha suprimit es «an es gall», per llevar des mitxpectacle d'engrunar a pedrades un mal de ploma, ara admeta un esplecle aont engrunen o esclaten, no mals, sino persones, germans nostros! Quina vergonya, quina ignominia, per Manacor que s'hi hagen d'introduir tals espectacles seuvatges i barbatxos, deshonra de sa dignitat humana, afronta de sa civilitació verdadera! ¡Sant Cristo de Manacor, donau los una mica de seny an es manacorins afectats de «toros»! ¡feysho comprendre es paper tristíssim que fan fer a Manacor devant ses nacions civilizadas!

Secció local

Aquest any devers Sant Pere, pareixia que ses figues agostenques vendrien més prest; som a vint i quatre d'agost, i n'hi ha ben poques. Es nostro paréixer es que les falta sa; sa terra está massa seca. A ses viayes les passa lo mateix. Si no plou prest, no sabem lo que será. Es mal de preveniré.

Aquest any será anomenat i en romandrà memoria. Ha plogut moltes vegades, pero sempre poch; no ha fet fret; casi tot l'any e-hi ha hagut rovey. Per lo mateix, mal any de beyes y de tota cuita, per lo quant ara a s'estiu en pegá an els ametlers. ¡Ventura si no mos ne pega an es garrovers, que gracias a Deu tenen un bon esplet de garroves; d'olives n'hi ha qualcuna; poca fruita.

Aquesta setmana ha feta una calorassa feresta de tot. Tothom demana aygo per una partida de motius; per ses figneres, per ses vinyes, p'es pasturatges, per refrescar sa terra i s'ayre. Sa gent está retgirada de pensar si no plovia prest.

¡St. Cristo de Manacor! ¡una saó bona si convé! ¡Que 's fassa emperó la vostra divina voluntat! Amèn!